

ETNOLOGIE VÝCHODNÍCH SLOVANŮ

Podzim 2023

Barbora Navrátilová Machová

ETNOLOGIE VÝCHODNÍCH SLOVANŮ

- Struktura a témata
- Požadavky na ukončení předmětu
  - viz [Interaktivní osnova \(muni.cz\)](#)
- Stereotypy - dotazník
- Kdo jsou to Ukrajinci, Rusové, Bělorusové, Rusíni?
- Východoslovanské národy z hlediska etnografického členění

Kdo jsou to
Ukrajinci, Rusové,
Bělorusové a
Rusíni?

Cesta od východních Slovanů k moderním národům

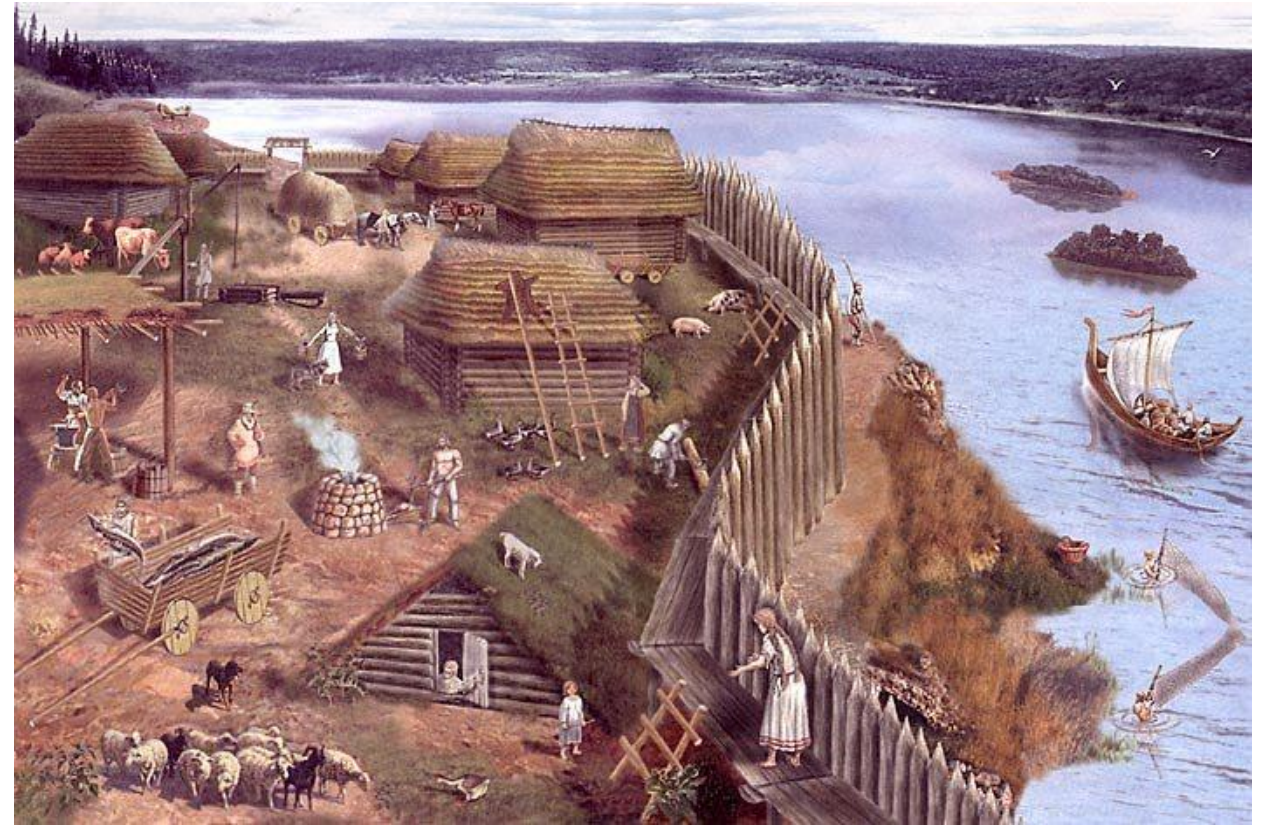
Klíčové faktory

- dějinné okolnosti
- jazyková blízkost
- náboženská příslušnost - převažující pravoslaví
- literární tradice + cyrilice
- Rusové jako hegemon (politický, kulturní, jazykový)
- teorie A. Šachmatova o trojediném "ruském" národě
- multietnický charakter východní Evropy

Kníže Igor vybírá daně od Děrevljanů v roce 945.

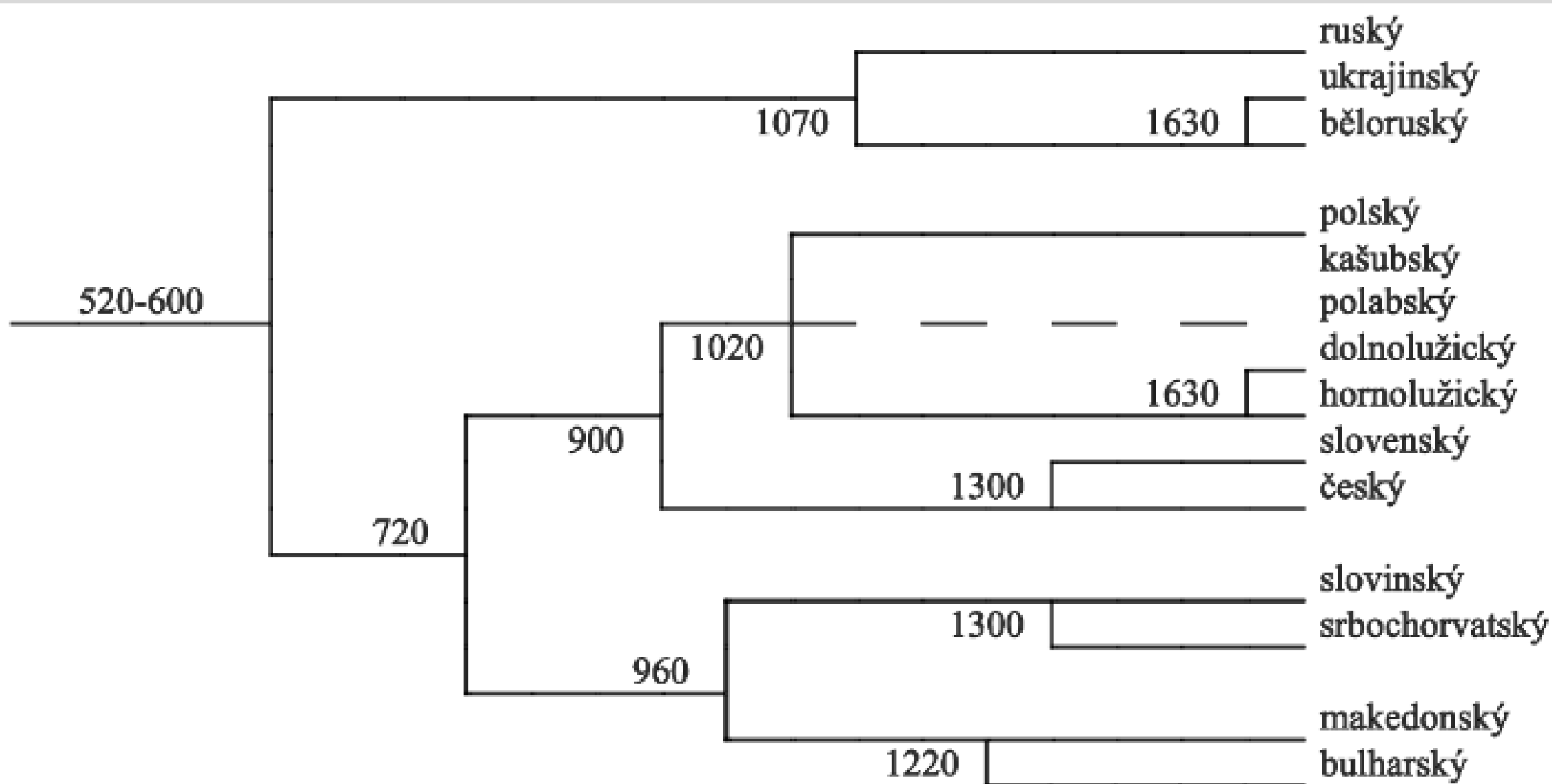
K. V. Lebedev. 1901-1908. http://www.1salamandra1.ru/publ/knjaz_igor/1-1-0-52

Rekonstrukce dřevlanské vesnice:

<https://orientalreview.org/2015/01/17/the-roots-of-russia-from-the-early-east-slavs-to-the-grand-duchy-of-moscow-i/>

Příbuznost slovanských jazyků vyjádřená chronologicky

VÝCHODOSLOVANSKÉ JAZYKY

Ruština, ukrajinština, běloruština, rusínština

RUSKY	BĚLORUSKY	UKRAJINSKY	RUSÍNSKY	překlad
Как Вы? <i>Kak vy?</i>	Як Вы? <i>Jak vy?</i>	Як справи? <i>Jak spravy?</i>	Як ся маєте? <i>Jak sja maete?</i>	Jak se máte?
Счастливого пути! <i>Ščastlivogo puti!</i>	Щаслівага шляху! <i>Ščaslivaha šljahu.</i>	Щасливої дороги! <i>Ščaslivoji dorohy!</i>	Щастливу путь! <i>Ščastlivu puť!</i>	Šťastnou cestu!
Спасибо <i>Spasiba</i>	Дзякуй <i>Dzjakuj</i>	Дякую <i>Ďakuju</i>	Дякую <i>Ďakuju</i>	Děkuji
Пожалуйста <i>Pažalujsta</i>	Калі ласка <i>Kali laska</i>	Будь ласка <i>Bud' laska</i>	Проше <i>Proše</i>	Prosím
Всего наилучшего! <i>Vsěgo nailučšego!</i>	Усяго найлепшага! <i>Usjaho najlepšaha!</i>	Все найкраще! <i>Vse najkrašče!</i>	Вшытко найліпше! <i>Všytko najljipše!</i>	Všechno nejlepší
Люди <i>Ljudi</i>	Людзі <i>Ljudzi</i>	Люди <i>Ljudy</i>	Люде <i>Ljude</i>	Lidé
Деньги <i>Děŋgi</i>	Грошы <i>Hrošy</i>	Гроші <i>Hroši</i>	Піняз <i>Pinjaz</i>	Peníze

ЕТНІСЬКА МАРКА О. РІТІХА 1875

RUSOVÉ (*русские, ruskije*)

- pojem etniční Rusové (*ruskije*) se liší od označení občanů Ruska (*rossijaně*)
- 111 milionů v Ruské federaci (2010) - 77,7% obyvatel země, dále v bývalých sovětských republikách jako Bělorusko, Kazachstán, Moldavsko, Ukrajina a Pobaltí + ruská diaspora po celém světě (USA, Německo, Brazílie, Kanada) - asi 25 milionů mimo Rusko
- Etnonymum ze středověkého označení skandinávských Rusů (Varjagů ze Švédska), obchodní cesta *Iz Varjag do Greki*
- „Velkorusové“ (do říjnové revoluce)

UKRAJINCI (*українці, ukrajinci*)

- 37 milionů na Ukrajině (77,8 % obyvatel země) a dalších cca 8 milionů v sousedních zemích (nejvíce v Rusku, Bělorusku a Moldavsku) a v diaspoře (nejvíce v Kanadě, USA, Brazílii, Kazachstánu)
- Etnonymum má zemský původ
- Pojem „Ukrajina“ se objevuje již v Kronice dávných let z 12. století, zdomácnělo v 16.stol. v rámci polsko-litevského státu jako oblast „na okraji“, území nikoho na pomezí Polska, Moskevské Rusi, Krymského chanátu a Osmanské říše
- "Malorusové", latinsky a německy Ruthenians

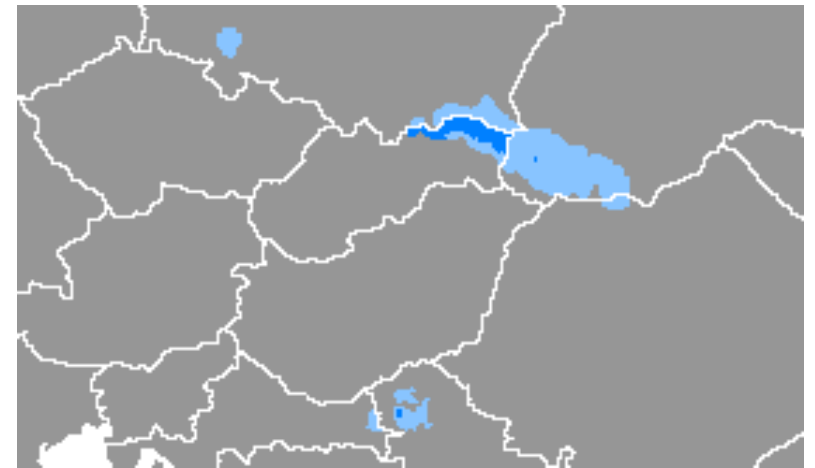

BĚLORUSOVÉ (*беларусы, belarusy*)

- 8 milionů v Bělorusku (85 % obyvatel země), cca 2 miliony – v Rusku, na Ukrajině, v Polsku a Lotyšsku + početná diaspora v USA a Kazachstánu
- největší podíl římských katolíků (7,1 % obyvatel Běloruska v roce 2011), část z toho etničtí Poláci
- Etnonymum pochází od jména Bílá Rus, kterým se od 14. století označovala část Litevského velkoknížectví mezi Dvinou a horním Dněprem
- starší označení "litvíni" (do 19. století)

RUSÍNI (*русини, rusiny*)

- souhrnné označení **Lemků, Bojků a Huculů**, někdy bývají vyčleněni také Verchovinci a Dolňáci
- V minulosti pojem Rusíni (Ruthéni) označoval všechny Ukrajince, kteří žili v habsburské monarchii
- Na Ukrajině v Zakarpatí (býv. Podkarpatská Rus), v historické Haliči a Bukovině, na SV Slovensku a v přilehlé části Polska, malé skupiny též v Maďarsku, Rumunsku, Srbsku (vystěhovalci do Vojvodiny) a Chorvatsku, významná diaspora (USA) - celkem až 1 milion osob
- Rusínská nářečí bývají řazena k ukrajinštině (na Ukrajině), jindy klasifikována jako samostatný jazyk, 2 varianty – nejdelší tradice úředního jazyka ve Vojvodině (od 70. let, panonská varianta), na Slovensku (1995, lemkovská/karpatská varianta – viz např. [ЛемСловник - lemSLOWNYK - lemDICTIONARY - lemSłOWNIK \(ugu.pl\)](#))

ETNOGRAFICKÉ ČLENĚNÍ

- Slovanské kmeny ve východní Evropě (6. stol.)
- Formování prvních států (10.-13. stol.)
- Velké říše, rozmach ruského impéria
- Kontakty s okolními etniky - pro Rusy klíčový kontakt s ugrofinskými etniky a Tatary, pro Ukrajince a Bělorusy s Poláky a Litevci, Rumuny, Maďary...
- Regionální specifika tradiční lidové kultury - přelom 19.a 20. století
- Příklad: tzv. starověrecké vesnice

Starověrci, nebo také staroobřadníci (*Старообрядчество*)

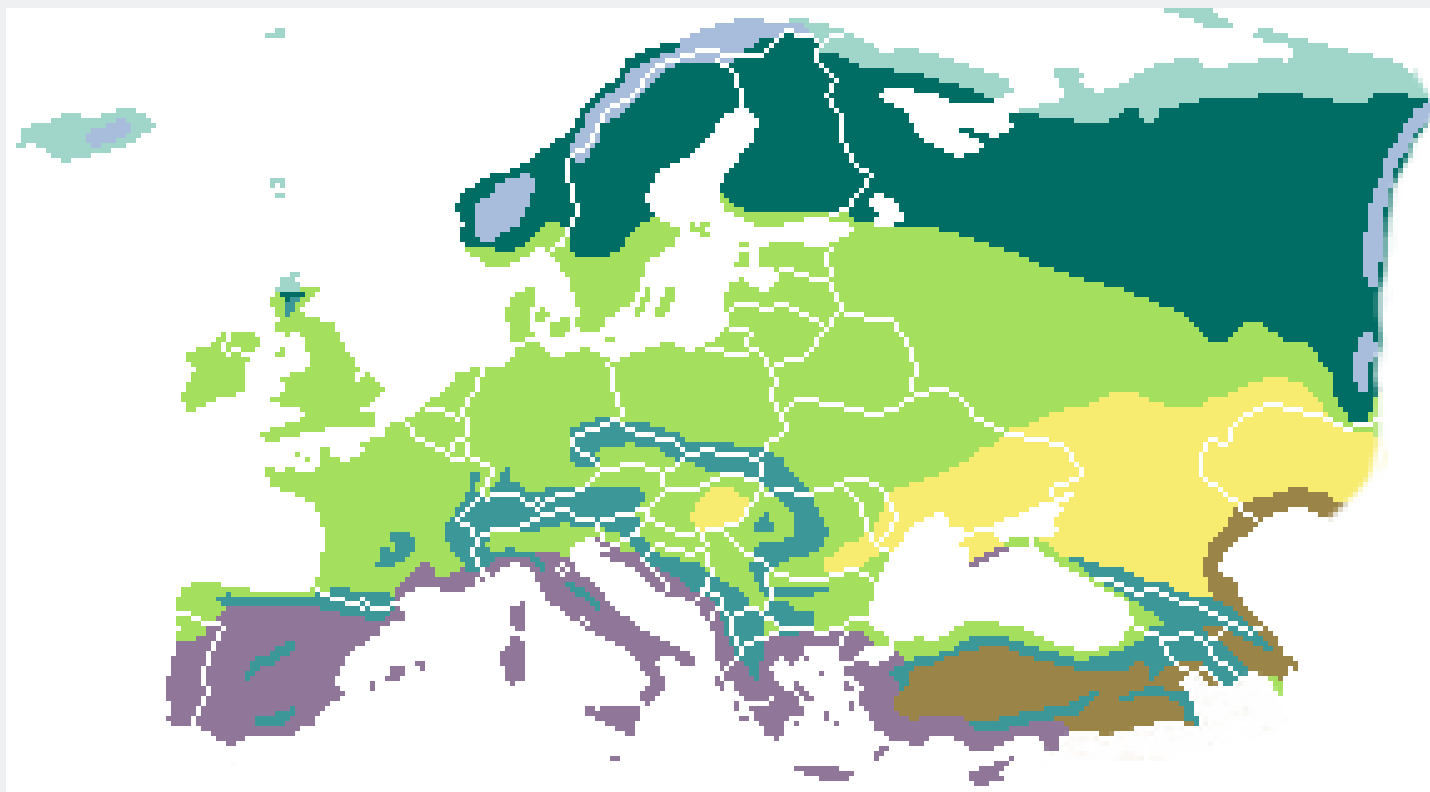
= stoupenci náboženského hnutí, které vzniklo v 17. století odštěpením pod pravoslavné církve. Starověrci byli pronásledováni oficiální ruskou církví, a tak se stěhovali a vytvořili komunity v severní části evropského Ruska, na Dálném východě, ale také v Bulharsku, Rumunsku, Turecku, USA, Austrálii

Starověrecké vesnice v Burjatsku

[Старообрядческое село Тарбагатай \(voyage-baikal.ru\)](http://voyage-baikal.ru)

Etnografické členění Rusů

- Kulturně-geografické zóny
- subetnické skupiny, etnografické skupiny
- 2 velké zóny - **1. severní a 2. jižní kulturně-geografická zóna**
- **3. přechodný středový pás** mezi nimi (v povodí řek Oky a Volhy)
- velké rozdíly v kultuře, historických a geografických podmínkách
- D. K. Zelenin: *Východoslovanský národopis*, 1927 - existují dokonce dva samostatné národy - severo- a jihovelkoruský

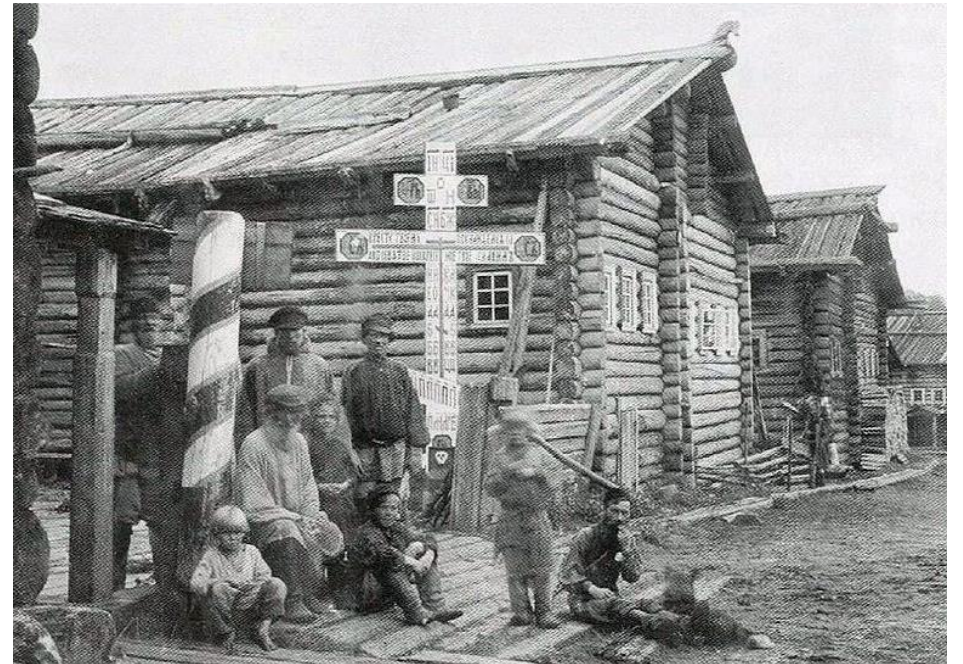

RUSSIA (West)

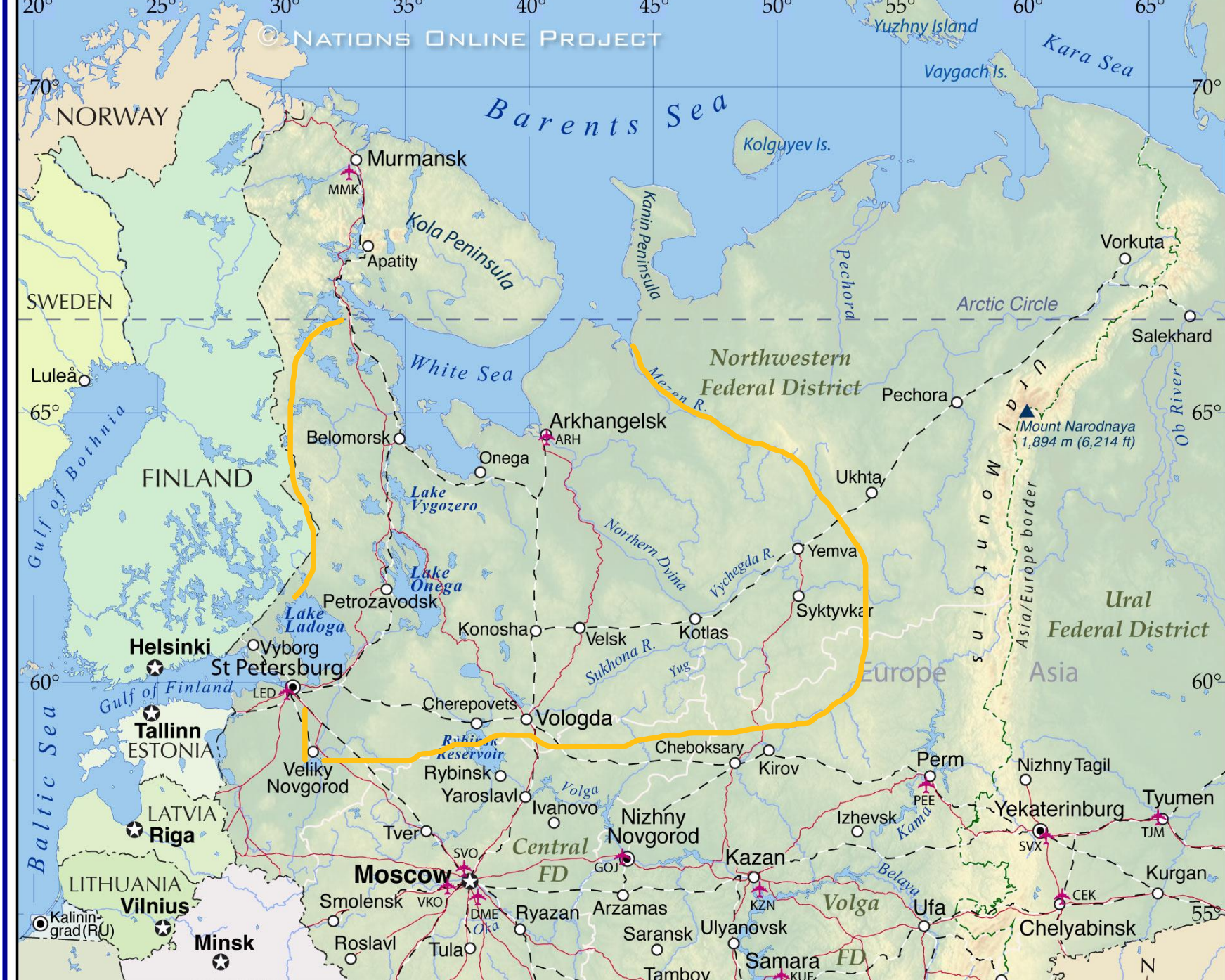
- ⊛ National capital
- ⊙ Fed. district capital
- City
- International boundary
- - - - - Asia/Europe border

1. Severoruská kulturně-geografická zóna

- lesnatá, řídko osídlená oblast tajgy, množství jezer
- významné středověké centrum Novgorod, kde se kolem roku 862 n. l. usadil Rurik, Stará Ladoga na břehu Ladožského jezera
- nářečí, fonetický rys, tzv. **ókání** (vodá, golová, molokó)
- menší vnitřní diverzifikace, výrazná skupina **Pomorové**
- malé vesnice o několika usedlostech, velký dům s několika místnostmi, často dvoupatrový s přílehlou krytou hospodářskou částí – stájemi, komorami, někdy i studnou
- v ženském oděvu tzv. **sarafán** a figurální výšivka, *typ* oradla tzv. **socha**
- významná lidová epika - zde živá až do první poloviny 20. Stol (**byliny**)

HRANICE OBLASTI

od řeky Volchov na Z
 po řeku Mezen na V,
 od pobřeží Bílého moře na
 a S po horní toky Vjatky a
 Kamy na J - tj. v
 Karélii, oblasti s centrem
 v Novgorodě, Archangelsku,
 Vologdě, pobřeží Barentsova
 moře

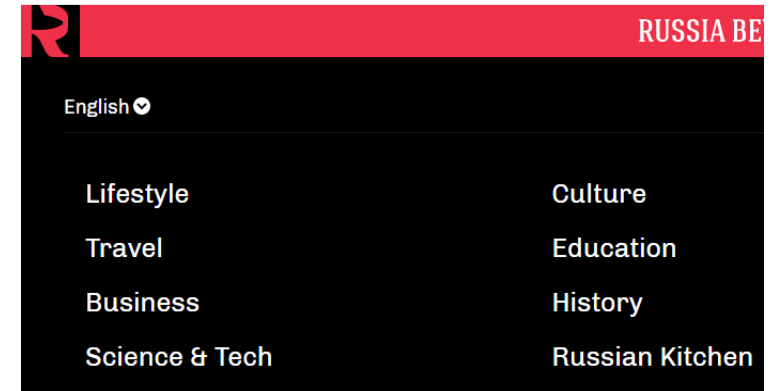

Dům zámožného severoruského rolníka (ves Oševnevo, Karelíe) z roku 1876. Zdroj: rus. Wikipedie.

Stylizovaná severoruská *izba* (dům)

https://www.rbth.com/arts/2014/01/30/the_wonders_of_the_russian_izba_33697.html

Russian Beyond

<https://www.rbth.com/travel/334822-provincial-russia-travel>

Velkoruská socha, N.N. Karazin 1899.
Zdroj: rus. Wikipedia

Severoruský typ oděvu *sarafán* + ozdoba hlavy *kokošnik*,
Archangelská gubernie

[Однако русский народный хиджаб покрасивее будет. \(livejournal.com\)](http://livejournal.com)

Ukázka jihoruského (vlevo) a severoruského typu ženského (dívčího) svrchního oděvu

Moderní verze sarafánu.

Zdroj: <http://almode.ru/moda/25779-russkij-nacionalnyj-kostjum-66-foto.html>

Etnografická (subetnická) skupina Pomorci (Pomorové)

- způsob obživy - lov tuleňů, mrožů, rybolov, stavba lodí, mořeplavba, lov perel, výroba soli, obchod.
- pravoslavní a starověrci
- několik regionálních podskupin, různá míra mísení s ugrofinskými sousedy
- Pomorje, Zavoločí - podle tzv. *voloků*. *Volok* či lodní převlaka je cesta přes rozvodí říčních systémů, vybudovaná pro transport lodí po souši z jednoho povodí do druhého, obyčejně po valících se kládách.

Ze života Pomorů

Ženy v slavnostním oděvu v pomorské vesnici Juromy, 1914

<https://disk.yandex.ru/a/4FcVjpFK3WB38g/5affb83e6fcc2ac1d06d323e>

Dívky ve slavnostním oděvu, poč. 20. století.

[Поморы. Большая российская энциклопедия \(bigenc.ru\)](http://bigenc.ru)

Pomorové při lovu, poč. 20. století

<http://tainy.net/7687-delovyj-lyudi-rossijskoj-imperii.html>

**Pohled na pomorskou vesnici
Kojda, pobřeží Bílého moře, 2010**

[Поморы. Большая российская энциклопедия \(bigenc.ru\)](http://bigenc.ru)

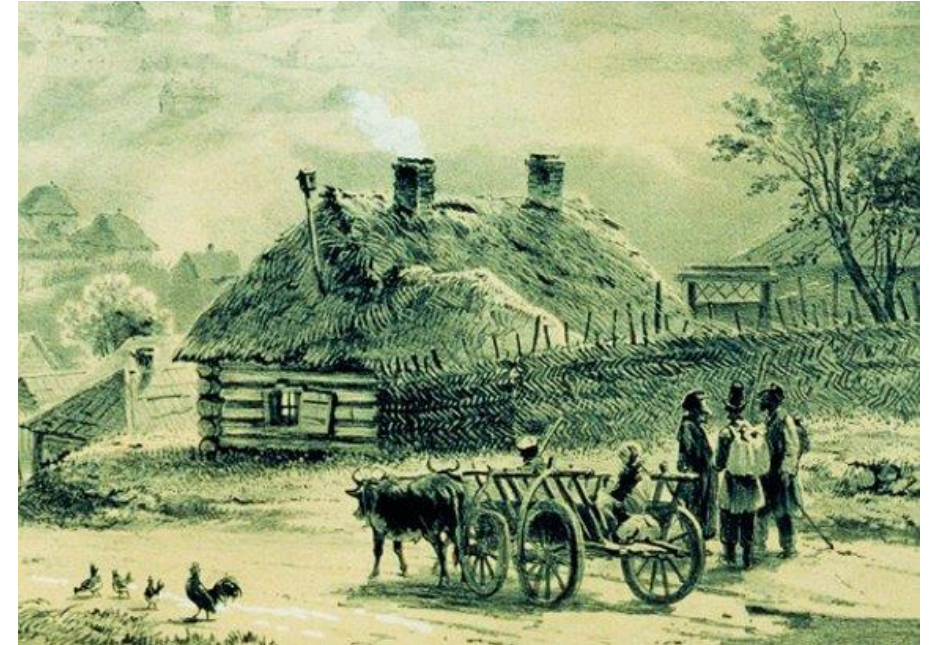
Kříže na břehu moře na památku zahynulých na moři, ústím řeky Kojda, pobřeží Bílého moře
(východní část, tzv. Zimní břeh)

[Поморы.
Большая
российская
энциклопеди
я \(bigenc.ru\)](http://bigenc.ru)

2. Jihoruská kulturně-geografická zóna

- stepní a lesostepní krajina
- 13.-15. století spustošena Tatary a Mongoly, od 16.stol. se sem šířilo ruské impérium, oblast znovu kolonizovali (nejen) Rusové
- řada subetnických skupin: např. potomci slovanské předmongolské populace -
Gorjunové, Polechové, Sajané, jihovýchodoruští **Donští Kozáci**, s míšené skupiny jako například **Tumaci**, míšenci Rusů a Tatarů na dolním toku Volhy a při pobřeží Kaspického moře nebo **Meščora** (míšenci s ugrofinskými etniky J Ruska, např. Mordvinci)
- nářečí, fonetický rys, tzv. **ákání** (*vadá, galavá, malakó*)
- větší sídla, menší přízemní obydlí –
chata s otevřeným dvorem, ženský oděv se sukní, tzv. ponjovou, geometrická výšivka

Jihoruský typ ženského oděvu

Rjazaňská gubernie, přelom 19. a 20.stol.

[Однако русский народный хиджаб покрасивее будет. \(livejournal.com\)](http://livejournal.com)

Kozácký dům z jižního Ruska

[Казачи \(русское казачество\) - история казаков, станицы, быт, культура, фото \(travelask.ru\)](http://travelask.ru)

Donští Kozáci

Stěnka Razin na Volze (vůdce kozáků v 17. století, hrdina lidových písní) olejomalba Boris Michajlovič Kustodijev (1918)

Starší důstojník kozáckého vojska.
18. Století. Zdroj: rus. Wikipedie

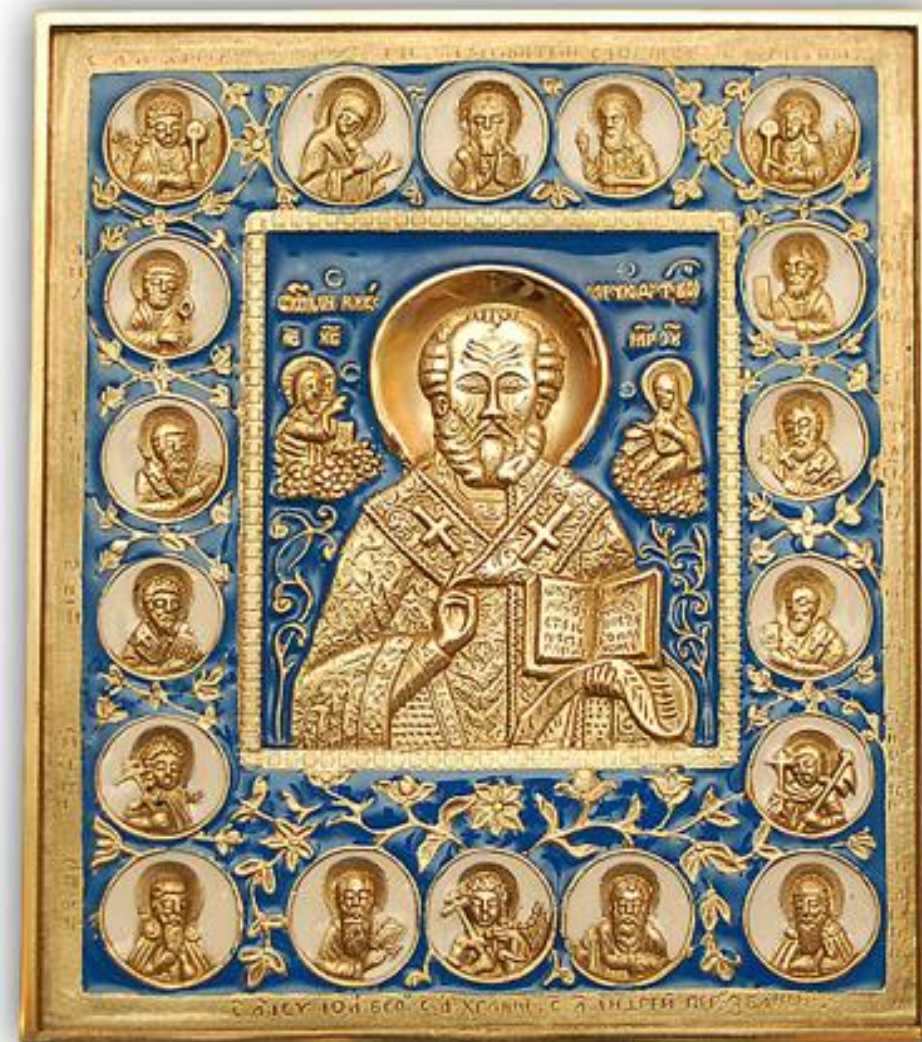
Středoruský přechodný pás

- povodí řek Oky a Volhy (v okolí Moskvy, Vladimíru, Nižního Novgorodu)
- této oblasti se zformovalo jádro ruské národnosti
- Prvky severoruské i jihoruské oblasti. Moskevský dialekt, pro který je stejně jako na severu typické tzv. **ákání**, se stal základem ruského spisovného jazyka.
- nejvíce urbanizovaná a nejlidnatější část Ruska
- oděv typu sarafán, který je i v současnosti symbolem ruského tradičního kroje.
- výrazným region Guslica - cca 60 starověreckých vesnic ("starověrecká Palestina"), tradice rukopisných modlitebních knížek

И ѿ ѿиинь ;
ГІ Н ДИ ТЕ ПО
КЛО НИ МСА Н
ПРИ ПА ДЕМЪ ;
ЛА ГО СЛО
ВИ ДЪ ШЕ
МО А ТО СПО
Д
ПРИПѢВЪ ;
ЛА
ГО СЛО
КЕ НЪ Є СИ
ГО СПО ДИ
О СПО ДИ БО ЖЕ МОИ ВОЗ

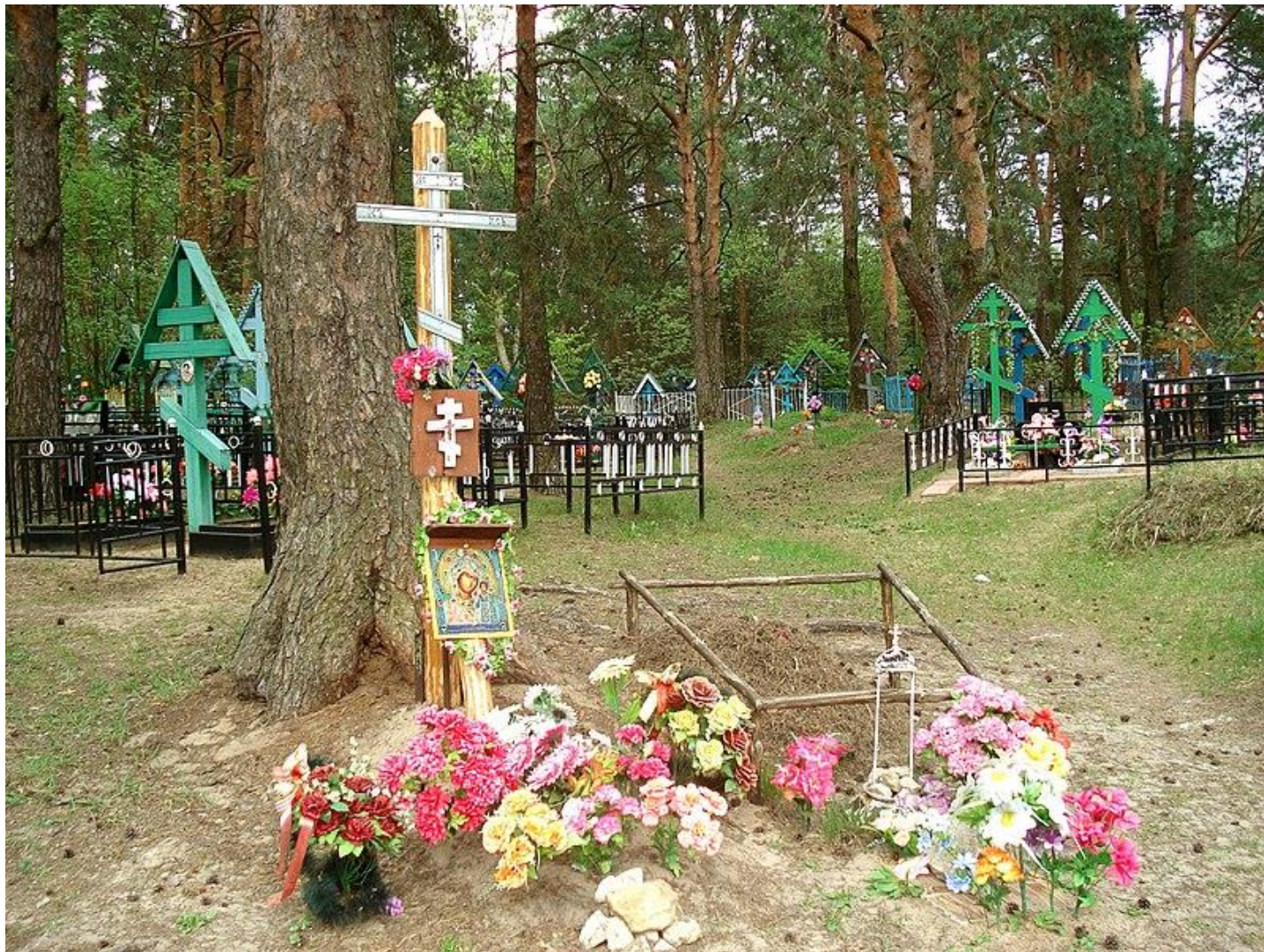
Rukopisný
modlitební
zpěvník z
oblasti Guslica
[Старообрядческ
ая Гуслица:](#)
[Белокриницкая](#)
[иерархия в](#)
[контексте](#)
[конфессиональн
ой картины](#)
[региона \(rpsc.ru\)](#)

Vyřezávané zdobení oken ve vesnici Ilinskij Pogost, měděná ikona z oblasti Guslica

Zdroj: [Экскурсия по Гуслицам: достопримечательности, карта прогулки, как добраться \(domotdiha.ru\)](http://domotdiha.ru)

Нřбитов а крїř в regionу Guslica, JV од Moskvы

Zdroj: [Гуслицы. Часть 2: селения староверов: varandej — LiveJournal](#)

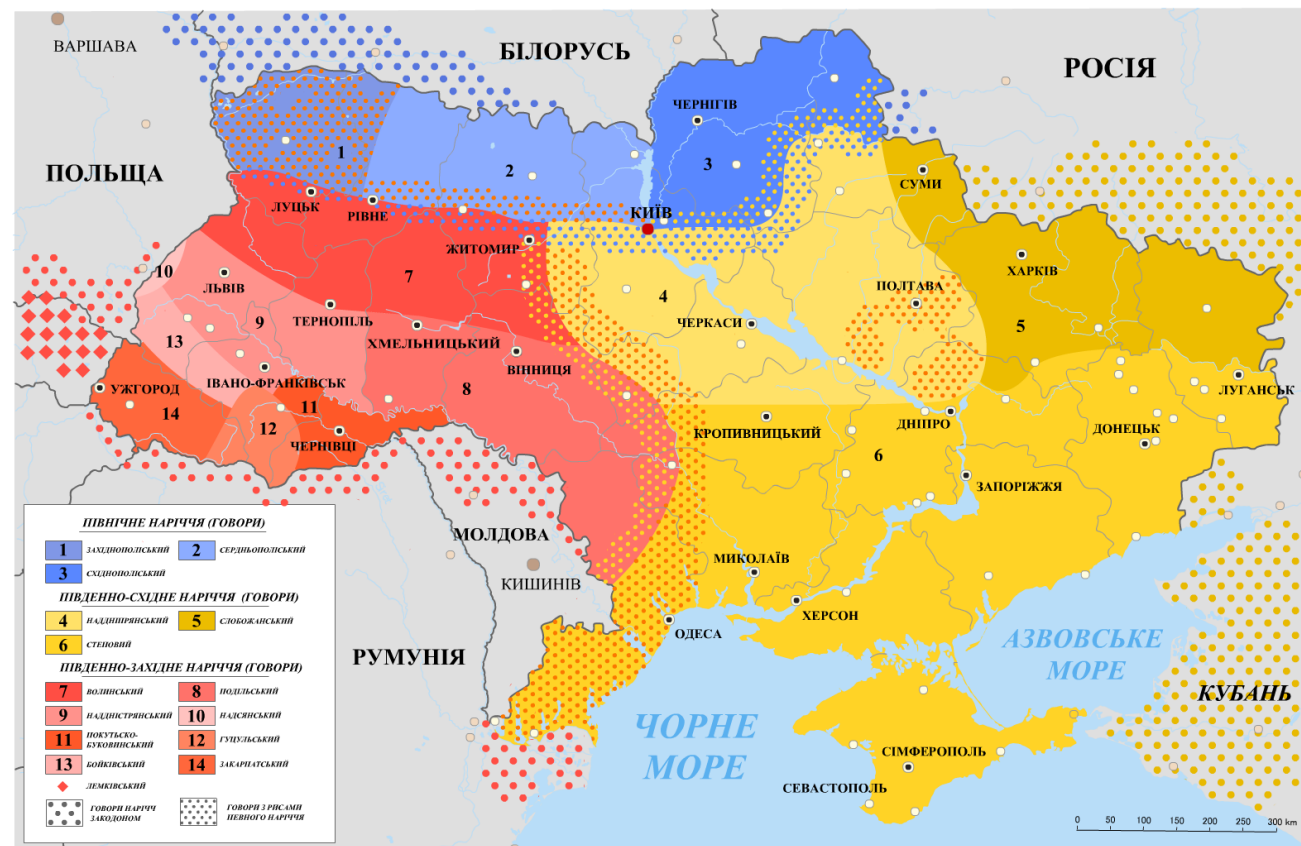
Etnografické členění Ukrajinců

3 kulturně-geografické zóny

1. Centrálně-východní zóna

2. Polesí

3. (Jiho)západní zóna

Мапа українських наріччя. Zdroj:
Енциклопедія Українська мова. Київ, 2005.

Další důležité členění: historické regiony Ukrajiny

Volyň

Podlesí (Podlachia) - v Polsku

Polesí - část v Bělorusku

Halič - část v Polsku

Zakarpatská Ukrajina

Bukovina - část v Rumunsku

Podolí

Dněperská Ukrajina (Dnipro)

Záporoží

Besarábie - Budžak

Severie - část v Rusku

Slobodská Ukrajina - část v Rusku

Donbas

Pobřeží Azovského moře

Kubáň - v Rusku

Krym (Taurica)

1. Centrálně-východní kulturně-geografická zóna

- tradiční dělení: levobřežní (na východ od Dněpru) a pravobřežní (na západ), levobřežní Ukrajina byla od 17.stol. kontinuálně ruská
- etnografické skupiny - Kozáci, Zaporožci, Stepovici (obyvatelé stepí na jihu) a další
- 3 rozsáhlé podoblasti – Dněperská Ukrajina, Slobodská Ukrajina a jižní stepní oblasti, které zahrnují Záporoží, Donbas, Budžak a Krym

• Dněperská Ukrajina

- srdce země, vysoce urbanizovaný a v dnešní Ukrajině nejrozvinutější region, etničtí Ukrajinci (až 90 %), ukr.+ruš.+suržyk. Menší etnografické celky jako např. Poltavsko - známé tradičními řemeslnými výrobky (hrnčířství, tkalcovství, vyšívání a výroba hudebních nástrojů)

• Slobodská Ukrajina

- pův. pohraniční oblast ruského carství. Slovo *sloboda* označovalo pohraniční vesnice osvobozené od carských daní výměnou za stráž hranic před nájezdy Tatarů z jižních stepí; od 2. poloviny 16. století byla Slobodská Ukrajina postupně osidlována donskými a záporožskými kozáky. Centrem je Charkov.

• Jižní stepi (Divoká pole)

- sídlili zde kočovní Kumáni a Pečeněhové, Mongolové, oblast patřila pod sféru vlivu tatarských států, od 14. století součástí Litevského státu, usazovali se zde i Slované

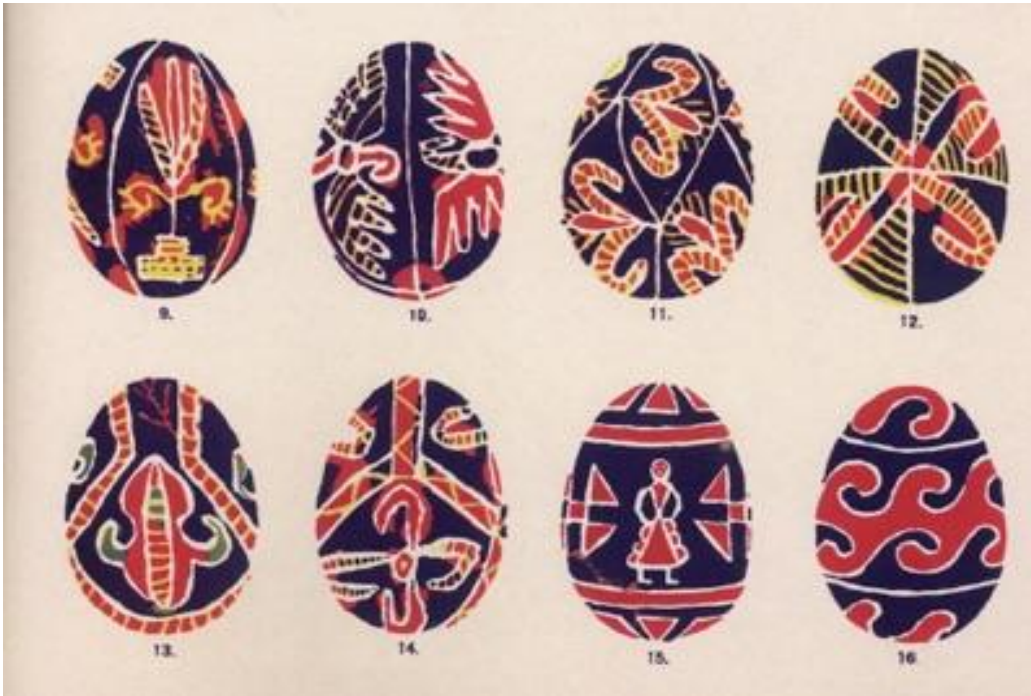
Od 16. století opevněné stanice a oddíly kozáků, placených obránců hranic (předstátní útvar na Dněpru Záporožská Sič)

Dněperská Ukrajina (ukr. *Naddniprožčyna*)

Muzeum v přírodě Pirohyv. Hliněn z Dněperské oblasti. Ukrajinská verze Wikipedie

Poltavsko (ukr. Poltavščyna)

Pysanky (kraslice) z Poltavského muzea
<https://www.pysanky.info/Podillia/Kulzhynskyi.html>

Muzeum hrncířství v Opišném.
<https://ukrainer.net/hrncirsky-rod-ktery-zmenil-opisne/>

Slobodská Ukrajina (ukr. *Slobožanščyna*)

Záporoží (ukr. Zaporizžja)

Coloured lithograph from Alexander Rigelman's publication of 1847. The lithograph depicts 17th century **Zaporizhian Cossacks**, one of whom is playing a lute/**kobza**

Zdroj: angl.verze Wikipedie

Donbas (ukr. *Doněckyj vuhilnyj basejn*)

Map of the region during the frozen conflict phase of the Donbas war, from the conclusion of the Battle of Debaltseve in 2015 until the February 2022 Russian invasion of Ukraine

Obraz N. Kasatkina: Chudí sbírají uhlí. Donbas, 1894 Zdroj obrázků: angl. verze Wikipedie

Besarábie a Budžak

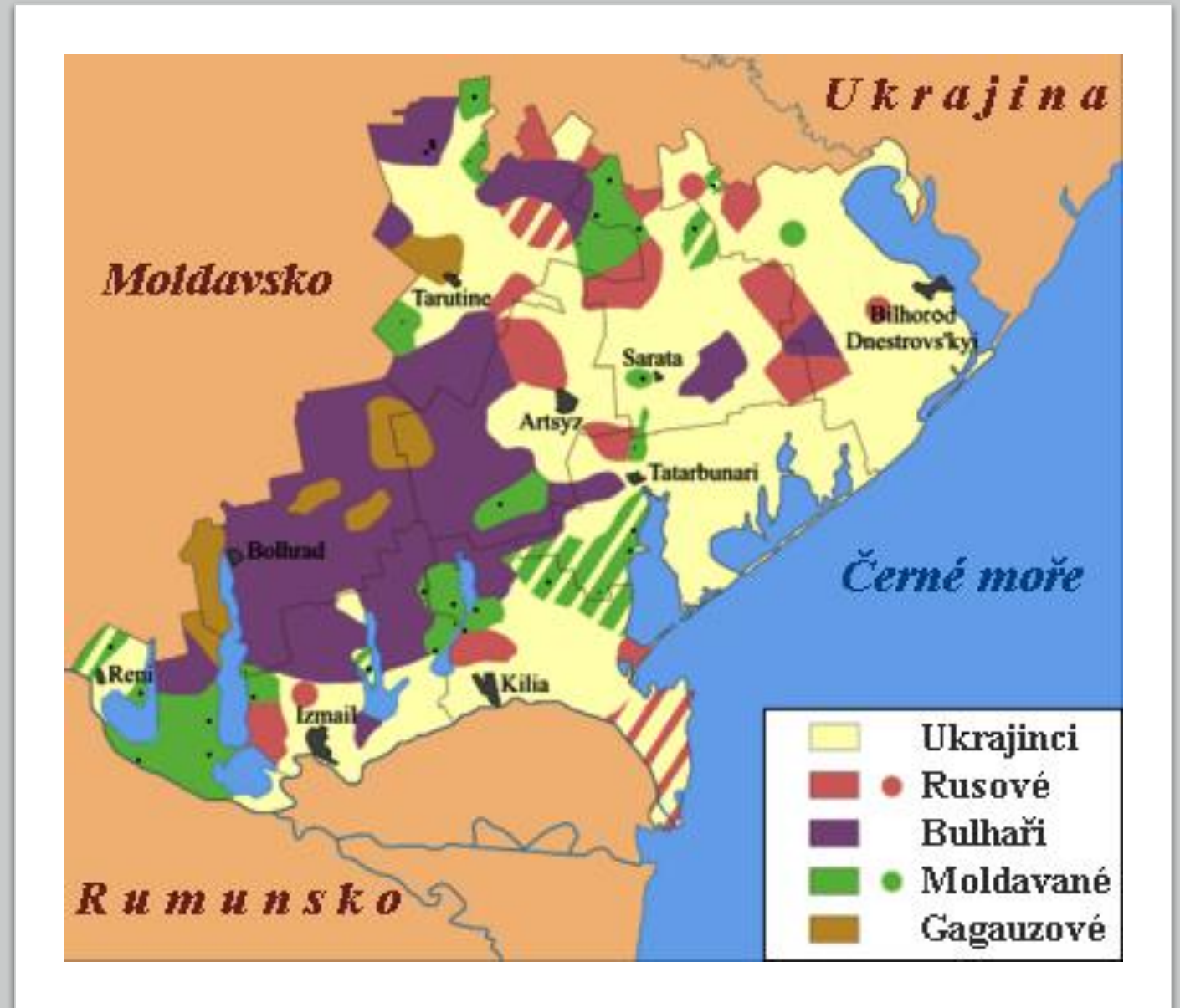
Pokrovský chrám v Izmajilu, což je město město a přístav v Budžaku

Budžak

- Multietnická oblast, jižní část Besarábie
- V roce 2001 žilo v Budžaku 40,2 % Ukrajinců, 21 % Bulharů, 20 % Rusů, 12,7 % Moldavanů a 4 % Gagauzů

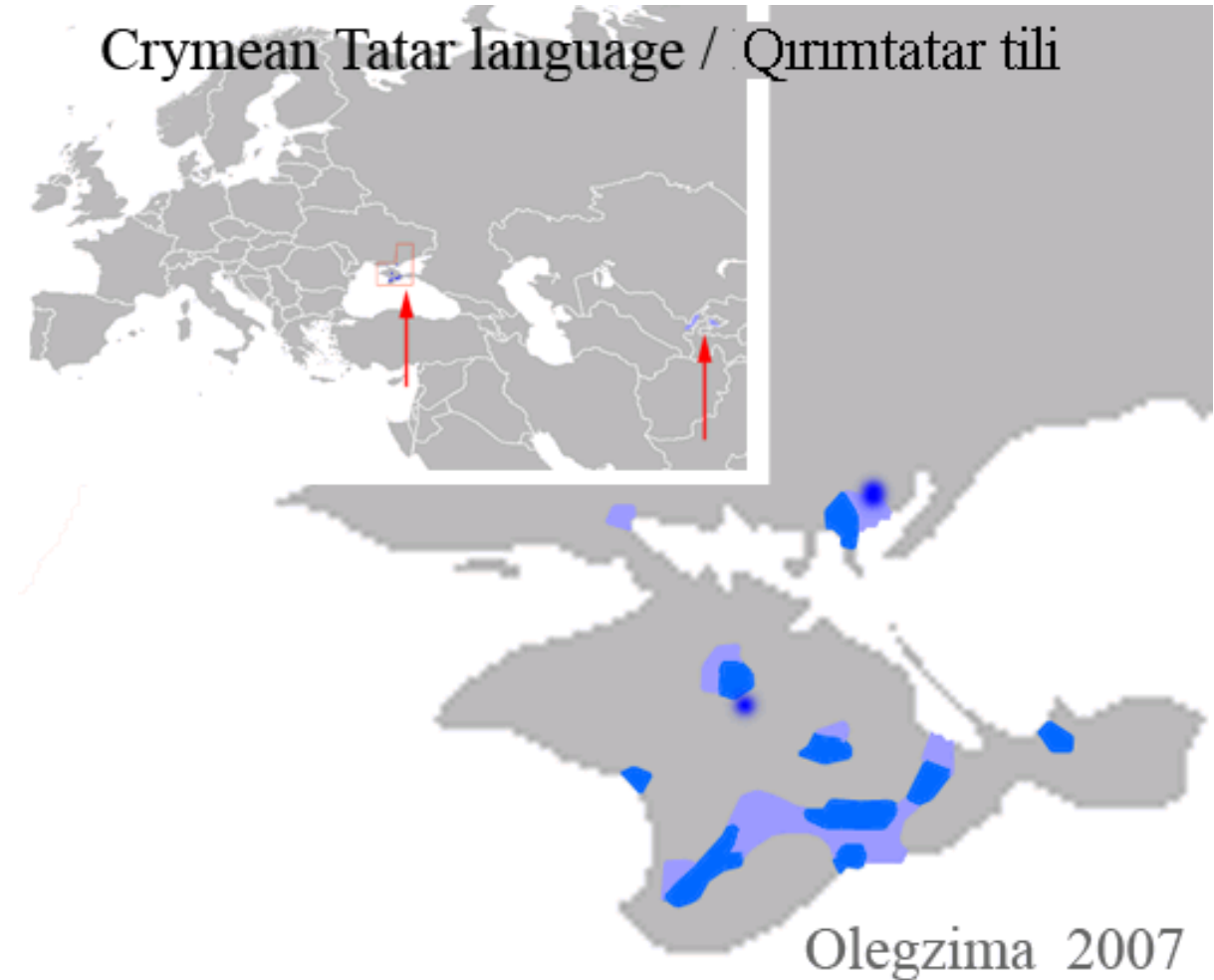
Bulhaři v Budžaku

Krym

Tradiční oděv Krymských Tatarů 1880

Rozšíření krymské tatarštiny (situace po genocidě a násilné deportaci 1944 - Uzbekistán) Dnes žijí v krymské republice přibližně 2 miliony obyvatel - 58 % Rusové, 24 % Ukrajinci a 13 % Krymští Tataři.

2. Ukrajinské Polesí

- bažinatá oblast na severu Ukrajiny
- západní (pravobřežní) a východní (levobřežní) část podle Dněpru
- dialekt západní polesština - směs ukrajinštiny a běloruštiny
- Polský etnolog Kazimierz Mosziński (od 20. let 20. století), považoval kulturu Polesí za „nejzachovalejší“ a nejpůvodnější materiál, nejtypičtější pro Slované, bez západních, byzantských či orientálních vlivů,
- archaické prvky lidové kultury - košile nebo obuv pletená z kůry, systém výročních obyčejů, výšivka, silné patriarchální vztahy v rodině nebo komplex zvykového práva

Polešuci - obyvatelé Polesí na pomezí Běloruska a Ukrajiny

- Ukr. Polišuky, běl. Palešuky
- Polešucké zpěvy - z ukrajinských obcí na hranici s Běloruskem

<https://ukrainer.net/spivy-polissya-en/>

- Krátký film z Polesí, oblasti bažin a řek (české titulky)

<https://ukrainer.net/regions/polissia-cs/>

3. Západní kulturně-geografická zóna (Ukrajinci)

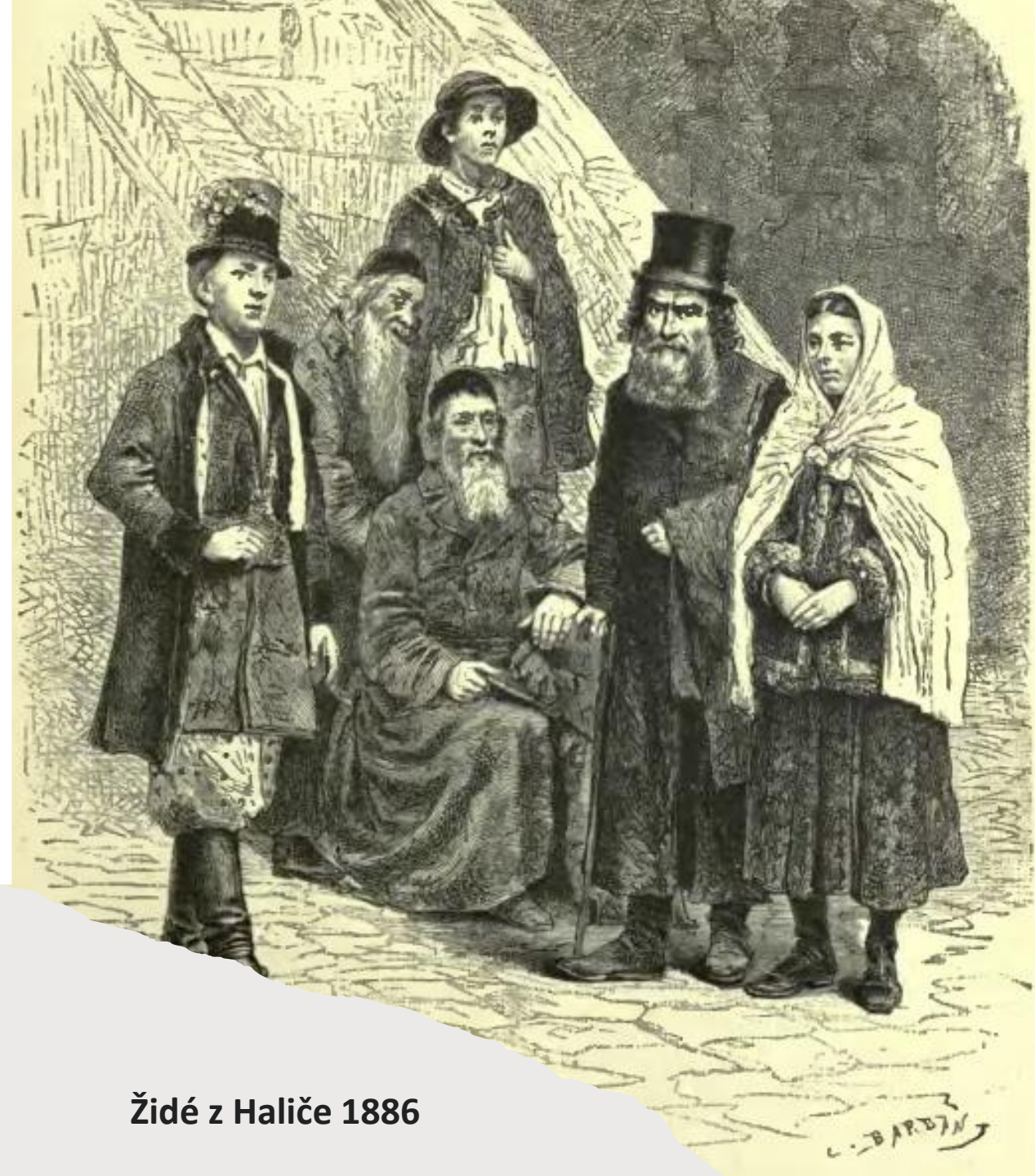
- z etnologického hlediska nejrozmanitější
- historická kontinuita slovanského osídlení
- součást mnoha států - polsko-litevského státu, Ruska, moldavského knížectví, habsburské monarchie, Polska, Československa
- Zahrnuje východní část historické Haliče
- Etnologové vymezují v rámci této zóny následující etnografické regiony – Volyň, Podolí, Opolí a Pokutí, dále v rámci Zakarpatska Bojkivščynu, Lemkivščynu (ne vždy odpovídají historickým zemím), Huculsko
- výrazný projev jarního obřadního písňového folkloru, tzv. *hajivka*, *hailka* (ukr. *гаївка*, *гаїлка*)

Ukázky: ["Маленькі бойки" - ГАЇВКИ | Malenki Boiky - "Easter songs" - YouTube](#), [Великодні гаївки у виконанні творчих колективів Будинку культури смт. Печеніжин - YouTube](#)

- **Volyň** se částečně překrývá s Polesím, česká, polská, židovská a běloruská národností menšina a komunita římských katolíků
Nalezneme zde řadu archaických prvků v lidovém oděvu, výšivce nebo oslavě výročních obyčejů (např. Ivana Kupala – letního Jana Křtitele), svateb
- **Podolí** leží v jižní části Z Ukrajiny a zasahuje i do S Moldavska, zemědělský kraj, pěstování ovoce, vinné révy a zeleniny, inspirace folklorem (spisovatelka Lesja Ukrajinka),
- **Zakarpatsko** - od 11. století součástí Uherska a pod názvem Podkarpatská Rus patřilo v letech 1918-1945 Československu.
- **Bukovina** - historický region na Ukrajině a v Rumunsku, multietnický (rumunský, rosmký, německý živel).

Halič (ukr. Halyčyna)

Židé z Haliče 1886

Volyň (ukr. Volynj)

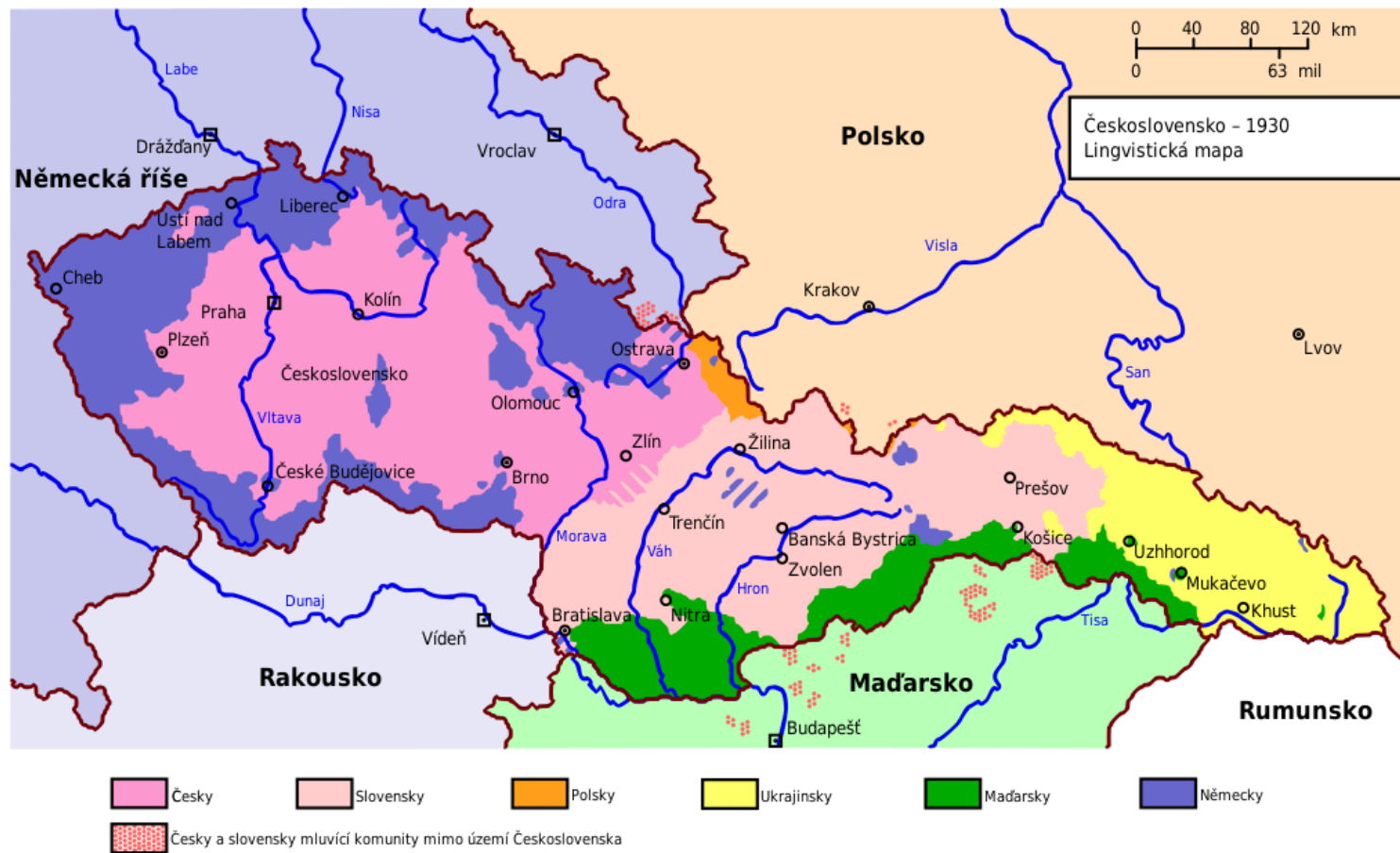
Mapa paměti Volyňských Čechů.
<https://www.volynaci.cz/>

Podolí (ukr. Podillja)

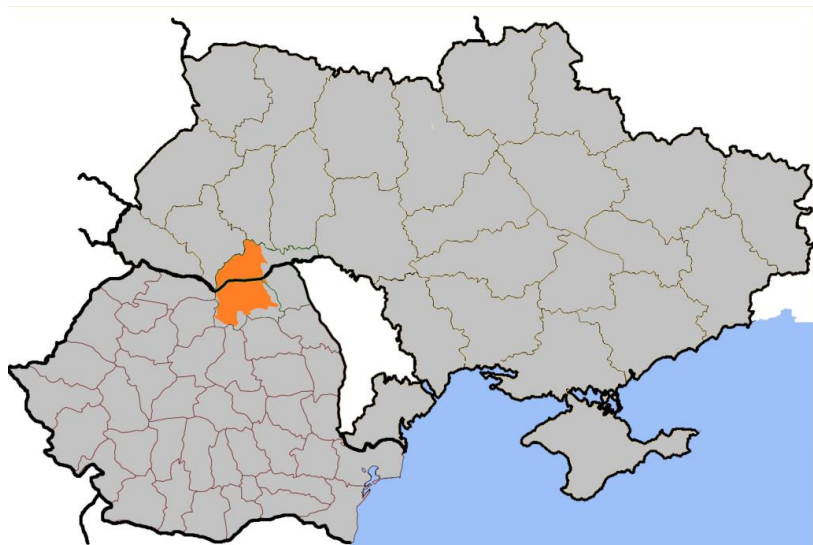

Ukrajinka z Podolí. Malíř V. Tropinin. 19. století.
<http://ethnography.org.ua/content/vtropinin-ukrajinka-z-podillya>

Zakarpatská Ukrajina (ukr. Zakarpattja)

Bojkové. Poč. 20. století

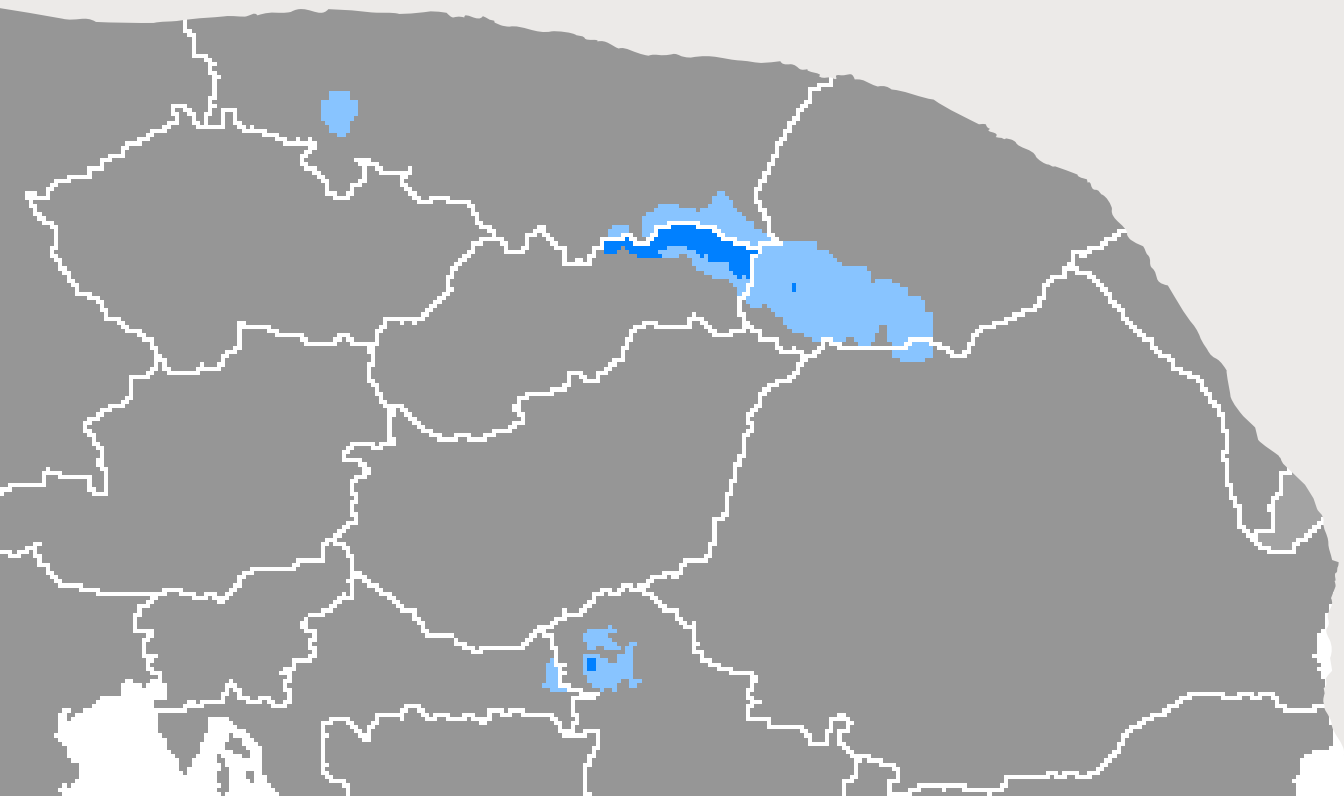
Bukovina

Muzeum v přírodě - dům z
obce Veliki Kučurov.
Ukrajinská Bukovina

Bukovinský vesničan v tradičním
oděvu. Poč. 20. Století Zdroj
obrázků: ruská verze Wikipedie

Etnografické členění Rusínů

- Označení Rusíni (na Ukrajině se preferuje označení Zakarpatští Ukrajinci) sdružuje několik menších skupin:
- Bojkové žijí v oblasti označované **Bojkivščyna**
- Lemkové v oblasti **Lemkivščyna**) na Slovensko (Prešovsko)
- Huculové - na východ od Zakarpatska v oblasti zvané **Huculščyna** - podle ukrajinských etnologů nejatraktivnější a nejlépe popsanou etnografickou oblastí v celé Ukrajině

Lemkové

- Nejzápadnější skupina, jejich území se nazývá Lemkivštyna - na území Polska (48 %), Slovenska (41 %) a Ukrajiny (11 %)
- <https://www.youtube.com/watch?v=g3UdMYWpfaU> - film z festivalu *Dzvony Lemkivštiny 2020* v městečku Monastyryska v Haliči

Kostel ve vsi Kremrna, Beskid Niski,
Polsko

Bojkové

- Nazývání také *Verchovinci*
- Exoetnonymum: výraz Bojkové pravděpodobně pochází ze slova „boje“, což v místním dialektu znamená „ano“
- Reportáž z vesnice Lybohora (Lvovská oblast) - sestry hudebnice, rodina sýrařů, houslista Anatolij
- <https://ukrainer.net/who-are-boikos/>

Huculové

- Fotogalerie materiální kultury Huculů s českým komentářem: <https://pestraevropa.hks.re/2015/Huculove-UA/>
  - Muzeum *pysanky* v Kolomyji (kraslice): <https://web.archive.org/web/20110409234613/http://pysanka.museum/exposition/>
  - Film o životě Huculů v Poloninách: https://www.youtube.com/watch?v=NHZmghMwJ_g&ab_channel=%D0%A1%D1%83%D1%81%D0%BF%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B5%D0%9A%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B0
- 3 příběhy, jak žijí pastevci krav, hudebníci a autorka svatebních věnečků
- Oslavy nového roku – Malanka <https://ukrainer.net/cs/>

Huculská žena z meziválečného období

Etnografické členění Bělorusů

Historicko-etnografické regiony

- Pojezeří (severní Bělorusko)
- Podněpří (východní Bělorusko)
- Centrální Bělorusko
- Poněmení (Povodí řeky Němen) - severozápad
- Západní Polesí
- Východní Polesí

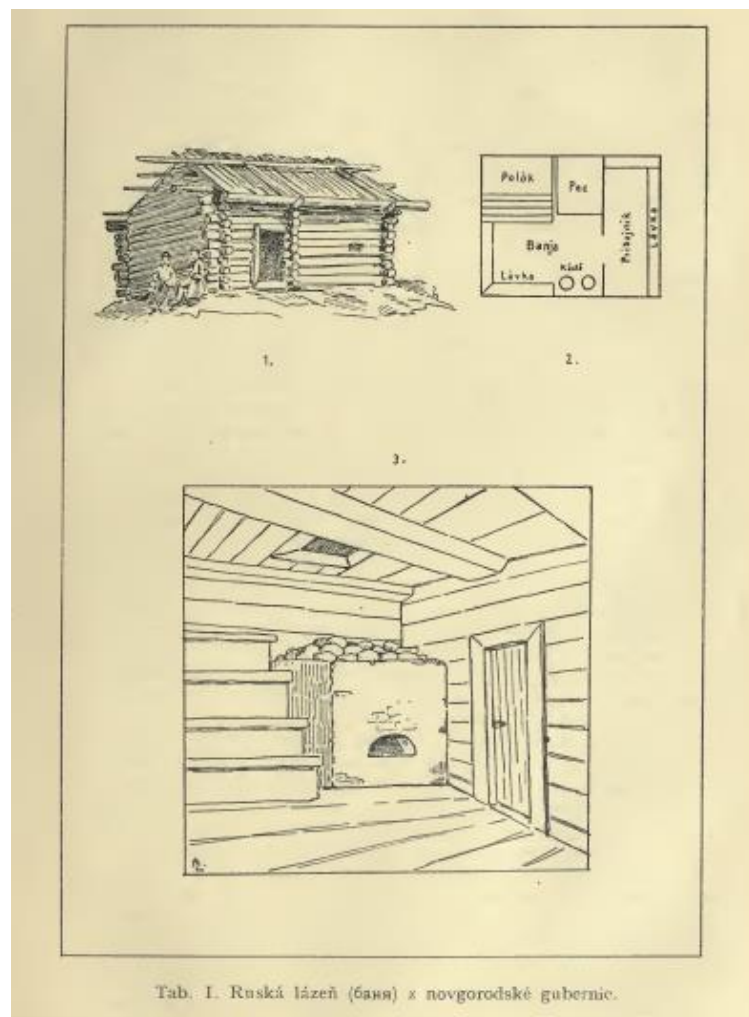
Běloruské kroje

19 – kroj okolí Vilna (dnes Litva), 23 – kroj okolí Smolenska (Rusko)

Zdroj: <http://slonko.com.pl/bielaruskija-narodnyja-stroi.html>

Pojezeří (běl. Paazerje, rus. Poozerje)

Baňa (lázeň) -
z
novgorodské
oblasti, podle
Niederleho,
obvyklá také v
běloruském
Pojezeří, v
Litvě,
Lotyšsku
(podle L.
Niederleho)

Katedrála sv. Sofie v Polocku.
Příklad vilenského baroka v Bělorusku.
Zdroj: ru.wikipedia.org

Historický exkurz: Polocké knížectví -kolébka Běloruska

Knížectví Kyjevské Rusi 1054

RASONY DRESS
TRACHT VON RASONY
COSTUME DE RASONY
РАСОНСКИ СТРОЙ

*Строй маладых.
19 ст.*

*Attire of young people.
19th century.*

*Festtagstrachten junger Leute.
19. Jh.*

*Vêtements des jeunes.
XIXe siècle.*

Kroj z městečka
Rasony. Zdroj: Ramaniuk Michas:
Belaruskija narodnija stroji. 1981
https://vk.com/album-1538855_247001748

Podněpří (běl.Padnjaproue, rus. Podněprovje)

Dům z Podněpří
<https://etna.by/exhibits>

Ženy v tradičním venkovském kroji, oblast kolem Mogileva.
Zdroj: ru.wikipedia.org

KRASNAPOLLE/ČAČERSK DRESS
TRACHT VON
KRASNAPOLLE – ČAČERSK
COSTUME DE
KRASNAPOLLE ET ČAČERSK

КРАСНАПОЛЬСКА- ЧАЧЭРСКІ СТРОЙ

Дзяўчына ў сьвяточным строі.
20 ст.

A maiden in a festive dress.
20th century.

Mädchen in Festtagstracht.
20. Jh.

Une jeune fille en habit du dimanche.
XXe siècle.

Дзяўчына ў сьвяточным строі.
20 ст.

A maiden in a festive dress.
20th century.

Mädchen in Festtagstracht.
20. Jh.

Une jeune fille en habit du dimanche.
XXe siècle.

Kroj z okolí Krasnapole a
Čačersku. **Zdroj:**
Ramaniuk, Michas:
Belaruskija narodnija
stroji. 1981
[https://vk.com/album-
1538855_247001748](https://vk.com/album-1538855_247001748)

Centrální Bělorusko

Fotky z muzea v přírodě u Minsku (mapuje lidovou architekturu Pojezeří, Podněstří a centrálního Běloruska) <https://en.etna.by/museum/history.html>

Ukázka: Slavnost "volání jara" (hukanie vjosni) v muzeu v přírodě:

https://www.youtube.com/watch?v=OdNcRn5_C-

[I&ab_channel=%D0%98%D0%BD%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%86%D0%B8%D0%BE%D0%BD%D0%BD%D0%BE%D0%B5%D0%B0%D0%B3%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE%D0%91%D0%B5%D0%BB%D0%A2%D0%90](https://www.youtube.com/watch?v=OdNcRn5_C-)

Poněmení (běl. Ponjamonně, rus. Poněmaně)

Poštovní známka. **Hospoda v Poněmení.**

Zdroj: belpost.by/stamps/catalog-by-date/1999

Květná neděle v Hrodně

https://ozlib.com/966876/sotsium/kalendarnye_prazdniki_obychai_obryady_ponemanya_kuharonak_etnokulturnye_osobennosti_obschestvennyh_seme

Západní Polesí (běl. Zachodnjaje Palessje)

Kostel ve vsi Pinkavičy.
Zdroj: blr. wikipedia

Tradiční oděv a ručníky z obce Motal a okolí (Západní Polesí)

Motalský kroj.

Zdroj: <http://belarussiancollection.com/stamps/2001.html>

Etnografické muzeum v Motalu.

<http://motol.museum.by/en/node/51783>

Východní Polesí (běl. Uschodnjaje Palessje)

KALINKAVIČY DRESS
TRACHT VON KALINKAVIČY
COSTUME DE KALINKAVIČY
КАЛІНКАВІЦКІ СТРОЙ

*Сьвяточыныя строі.
20 ст.*

*Festive attires.
20th century.*

*Festtagstrachten.
20. Jh.*

*Habits du dimanche.
XXe siècle.*

**Ukázka: nářečí
běloruského východního
Polesí (5:30)**

[https://people.onliner.by/
2019/10/16/havorki-
uschodniaha-paliessia](https://people.onliner.by/2019/10/16/havorki-uschodniaha-paliessia)